

Leonid CEMORTAN

Leonid CEMORTAN (6 noiembrie 1927, s. Chetrosu, jud. Soroca – 27 iunie 2009), om de știință și intelectual basarabean, a fost un specialist în domeniul teatrologiei, doctor habilitat în studiul artelor (1994), profesor universitar (1995) și membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (1995), Om Emerit, deținător al „Ordinului Republicii”.

A absolvit Universitatea de Stat din Moldova, a făcut studii postuniversitare la Academia de Științe Sociale din Moscova (1966), după care a susținut teza de doctor (1966) și cea de doctor habilitat în studiul artelor (1994). În 1995 este ales membru corespondent al Academiei de Științe a Moldovei (AȘM). A fost cercetător în cadrul Secției de etnografie și artă a AȘM (1976 – 1991), iar din 1991 director al Institutului de Istorie și Teorie a Artei (1991 – 1997). Pe parcursul vieții a ocupat variate funcții de conducere. A fost șef de secție la Editura de Stat a Moldovei, redactor principal pentru probleme de artă în cadrul Ministerului Culturii al RSS Moldovenești, director al Filarmonicii de Stat (1955 – 1960), viceministru al Culturii (1960 – 1963), șef de redacție la Enciclopedia Sovietică Moldovenească, Din 1997 și până în 2009 a fost cercetător principal, director de onoare al Institutului de Studiu al Artelor al AȘM.

Ca director al Filarmonicii de Stat din Moldova și prim-viceministru al Culturii, Leonid Cemortan a contribuit la revigorarea câtorva formații muzicale (Orchestra „Fluieraș” și Ansamblul de dansuri populare „Joc”), care s-au bucurat de un imens succes în țară, cât și peste hotare. A participat nemijlocit la constituirea unor importante instituții culturale: Teatrul Muzical-Dramatic „Vasile Alecsandri” din Bălți, Studioul „Moldova-film” și Teatrul Republican pentru Copii și Tineret „Luceafărul”, precum și la inaugurarea Aleii Clasicilor.

Leonid Cemortan a fost preocupat de problemele procesului cultural din republică, în special cele legate de dezvoltarea teatrului. Semnează mai multe articole de analiză a spectacolelor, care se jucau în acea perioadă pe scenele Teatrului Academic „A.S. Pușkin” (actualul Teatru Național „Mihai Eminescu”), Teatrului Muzical-Dramatic „V. Alecsandri” din Bălți, Teatrului „Luceafărul”, având întotdeauna o poziție critică față de nivelul artistic al spectacolelor. Îl preocupa îndeosebi problema regiei în teatru, problema dramaturgiei naționale. Este autorul unor monografii de specialitate: „Prietenul nostru teatrul”, „Teatrul Național din Chișinău”, „Actorul Eugeniu Ureche”, „Valeriu Cupcea, actor și regizor”, a circa 200 de studii și articole științifice, publicate în țară și peste hotare (Statele Unite ale Americii, România, Rusia, Austria ș.a.).

Leonid Cemortan a contribuit la afirmarea valorilor naționale în artă, cultură, știință și învățământ. A fost un om de o înaltă ținută morală, servind drept exemplu pentru intelectuali, pentru oamenii din jurul său, dar și pentru tânăra generație care aspira să îmbrățișeze teatrul, studiul artelor, critica de teatru. Mulți ani a activat în cadrul Uniunii Teatrale din Moldova, fiind membru al Secretariatului și conducător al secției de critică teatrală. A îndrumat și a educat o pleiadă de critici de teatru, rămânând în amintirea lor ca „decan al criticii de teatru”.

Surse:

1. UNGUREANU, Larisa. Leonid Cemortan: Decan al criticii de teatru. [online]. Disponibil <https://chisinaucapitala.wordpress.com/2017/11/06/leonid-cemortan-decan-al-criticii-de-teatru/>
2. Cemortan Leonid [online]. Disponibil: http://adevarul.ro/moldova/politica/arhivele-comunismului-leonid-cemortan-rusificarea-incepe-gradinita-copii-1_5215b0f0c7b855ff56ff9d7d/index.html
3. Cemortan Leonid [online]. Disponibil: <http://artinfinit.md/cgblog/1225/15/In-memori-am-Leonid-Cemortan/>.